

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Sive Commentarius In Regulas Juris Pontificii, Qvæ In Libro Qvinto, Et
Sexto Decretalium Continentvr

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1659

Regvla LXIX. In malis promissis fidem non expedit observari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61853](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61853)

& *Cotonius in sum. Diana. v. Negotiari. do-*
cent, nihilominus per alios, qui totam
industriam præstant, negotiari possunt.
v.g. dando pecuniam suam in societa-
tem mercatorum, indeque quotam su-
am recipiendo, quemadm. in *Par. 1. sum-*
matit. 1. §. 2. n. 4. explicuimus.

Præterea indecorum videtur, nobi-
les personas mercaturam exercere, ut in
Imperio Germanico communiter om-
nes judicant. Novimus tamen etiam in
ipso (aliis enim nationibus usitatum si-
ne nota) certas familias in diversis locis
proxenetas, vel factores aluisse, inde-
que magnum quæstum fecisse. *V. Tirac-*
quel. de nobil. q. 27. Theos. l. 47. c. 10. & l.
25. r. 15. n. 8.

III. Fallit regula 1. Vti diximus.
Si specialiter conventum sit de proprio
labore, vel personæ industria electa sit.

2. Si certa persona pro forma actus
à lege requiratur, sicut in pronuncian-
da ab ipsomet iudice sententiâ apparet.

3. In testamenti confessione, quam
non licet alterius voluntati committe-
re. *l. Si quis Sempronium ff. de her. instit. c.*
Cum tibi. de testam.

4. Quando factum proprium exi-
git lex, ut contingit in residentia Cano-
nicorum, confessione, recitatione hor-
rarum, & similibus.

5. In tutore, Curatore, & procura-
tore judiciali, qui antequam per alios
agere queant, prius ab ipsis contestan-
da lis est. *l. Neque l. procuratoribus. c. de*
procurator.

6. In causis criminalibus, ubi non
admittitur procurator. *l. pen. ff. de publ.*
iudiciis.

Denique si ita partes inter se conve-
nerint. *Iul. Clar. §. ult. q. 38. n. 6. Cortas. l. 3.*
Miscellau. c. 22. Gomez. l. 3. c. 3. Menoch. de
reuer. poss. Remid. 1. n. 407. Carr. Tufib.
in lit. F. Concl. 7. Fachinaus l. 1. Controvers.
c. 24.

REGULA LXIX.

In malis promissis fidem non expedit observari.

I. **S**ITNE idem malum promittere, &
male promittere, ambigitur, non
sine causa, & fundamento, ut mox pa-
lam fiet. *Dynus* diversa facit. Cum enim
de eo, quod dolo vi, metuve promitti-
tur, servando posuisset objectionem,
ejus solvendæ causa, malum promif-
sum, ait, dupliciter sumitur, uno modo,
quia est super re mala, vel turpi, puta,
homicidio, vel adulterio faciendo, &
illud non expedit observari, quia ipso

jure non tenet. *ff. de pactis. l. Iurigentium.*
§. & generaliter. Item de verbor. oblig. l. ge-
neraliter 26. & l. veluti. 27. l. Stipulatio hoc
modo. l. Si plagii. & instit. de inut. stipul. §.
Quod turpi. Secundo modo dicitur ma-
le promissum, id est, malè conceptum,
quia interveniente dolo, vel metu, &
tunc licet promissio teneat de juris ri-
gore, non expedit tamen fidem servari:
quia promissori datur exceptio. *l. si quis*
cum alter. & l. Si dolo. ff. de verb. obl. Nihil
enim

enim interest, utrum quis non habeat ipso iure actionem, vel possit per exceptionem excludi. *l. Nihil interest. ff. de reg. iur. ite Dynus*, cujus iudicio Regula hæc tantum loquitur de promissionibus quæ ex parte accipientis malitiam seu turpitudinem continent, puta usurarii, latronis, raptoris aut ejuscunque, qui præter jus extorquet promissionem aliquam vel stipulationem ad dandum, vel præstandum, quod non debetur. Quæ explicatio, & distinctio à *Peckio* rejicitur, tanquam imperfecta, & minus explicata. Constat, enim, inquit, stipulationem & promissionem male, hoc est, non servatis solemnibus à jure præscriptis ritibus conceptam etiam ipso jure non subsistere. *l. i. ff. de verb. obl.* & ne in vim quidem nudi pacti valere, quia ubi est defectus in forma, quod non valet, ut agitur, non valet, ut valere potest. Multa igitur sunt male promissa, quæ ipso jure non tenent, naturalem obligationem non inducunt, & nullâ exceptione opus habent. Adde, quod verè dici non potest, male conceptum esse illud, quod interveniente dolo, metuvé factum est. In his *Peckii* verbis æquivocatio latet, per quam non refellitur, sed potius confirmatur *Dyni* distinctio. Hic enim malè promissum non illud vocat, quod omnis juris solennitatibus promittitur, adeoque malitiam legalem seu juridicam continet, sed quod malè moraliter promittitur, & turpitudinem continet saltem ex parte ejus qui dolum facit, vel vim infert: idque consentaneum valdè est intentioni summi Pontificis, à quo nostra regula, cui major de malitia, quæ

mentem inquinat, quàm ea, quæ legem politicam violat, cura esse debet. Quod etiam ipsa illius verba indicant, *Non expedit servari fidem*. Cure enim si ageret de promissis, quorum malitia intrinseca, & inseparabilis est, non potius diceret, *non licet, aut prohibita est observatio?* Nunc autem de iis, quæ absque peccato impleri possunt, non expedire pronunciat, sed exceptione utendum, vel potendam relaxationem, quia non expedit illa servando nutrivè audaciam sceleratorum hominum, qui ex injuria, & violentis pactionibus lucrum quærunt.

Vnde rejiciendum quoque simpliciter est, quod *Peckius* vult, verba *non expedit*, perinde accipienda esse, ac si diceretur, *non est necessarium, imò non licitum*. Quàmvis enim alicubi ita sumantur, hoc loco tamen in propria significatione sumenda sunt, ne intentio regulæ, & Pontificis evertatur.

II. Igitur Regulæ doctrina Theologiæ Christianæ consentanea hæc est. Sicut in malis promissis, quorum objecta intrinsecè, ac per se mala sunt, illicitum est servare fidem, cum nullam obligationem inducere possint; ita in iis promissis, quorum modus, & causa inductiva peccat, & à parte illius cui trunt, turpitudinem continent, non est expediens, ut servetur fides. Non expediens dico, ipsis promittentibus, quia per observationem damnum patiuntur in bonis suis. Non illis, quibus promissio fit, quia ad similia abtentanda alliciuntur. Non Reip. quia ipse bonus ordo, & tranquillitas læditur, leges convelluntur, subditi turbantur, malorum

hominum numerus crescit, insidia, & odia foventur, Magistratus, & Iudicum autoritas minuitur. Denique malorum omnium impunitas confirmatur.

Quamobrem & Regulæ hujus, & Isidori saluberrima suasio attendenda est. In malis promissis rescinde fidem: in turpi voto. muta decretum: quod incautè voluisti, ne facias. Impia enim est promissio, quæ scelere adim-

pletur. 22. q. 4. c. 5. ubi Glossa breviter. Aliud in malis promissis, aliud in male promissis: primum non est servandum, secundum sic. Caietan. latè in 2. 2. q. 80. art. 1. Less. c. 18. Dub. 3. c. 17. Dub. 6. Navarr. c. 12. n. 15. vers. 16. Tholo. l. 21. c. 2. n. 3. Sayrus in clave l. 5. c. 6. 2. 2. & c. 7. n. 2. Corarr. in c. Quamvis pactum. Part. 1. §. 6. n. 6. Suarez. 11. de relig. l. 2. de iuram. c. 14. Escobar. Tract. 3. Exam. 3. c. 1. n. 4. & sequ.

REGVLA LXX.

In alternativis debitoris est electio, & sufficit alterum adimpleri.

QVia duæ partes Regulæ sunt, una in alternativis electio debitoris est. Altera sufficit alterum adimpleri, dividimus & separatim explicabimus.

§. 1. *In alternativis debitoris electio est.*

I. **S**umpta est ex l. plerumque v. ult. ff. de iure dot. l. Si in emptione. 34. l. Si ita. 25. ff. de contrah. empt. l. Si quis pen. C. de condict. indeb. Insti. de adition. Exempla passim obvia sunt. 1. Si à principe duo beneficia promissa sunt tibi, non tuum, sed ipsius erit, utrum potius dare velit. 2. Si quis vinum, vel frumentum in solutionem exigat, debitoris est alterutrum dare. 3. Si testator servum, vel pecuniam legaverit, hæredi, liberum relinquitur, stichum dare, vel plutum. 4. Si ex tribus filiabus unam

tibi in matrimonium Cajus promiserit, illa, quam dedit, contentus eris. 5. Si bovem vel arietem debeo, ait Caramuel in Theol. fundam. n. 619. arbitrii mei est, nunc bovem, nunc arietem præstare. Solo arbitrio, & voluntate mutare licet. l. Eum, qui. ff. de verb. oblig. Horum, & similium ratio est, quia nisi electio permetteretur debitori, ejus qui offert, vel proponit, voluntas nullum effectum haberet, sublata nimirum optione, quæ in beneficio includitur. l. Cum quid. ff. si certum petatur. D. ennas in Reg. 235.

II. Alternativarum propositionum quatuor genera sunt, ad quæ alia omnia referantur.

1. Est personarum, cum inter plures personas alternatio fit, de qua in l. Cum quidam. C. de verb. signif.

2. Rerum, cum inter plures res, ut in di-